

Већ сам помало постао засићен са вестима о првом филму Анђелине Џоли у којем се, према првим извештајима, продужава стереотип настао у западној медијској машинерији о злим Србима и јадним босанским муслиманима који су жртве тих истих Срба. Међутим, пажњу су ми привукли ставови двојице домаћих режисера који су гостовали у емисији Оливере Ковачевић „Да, можда не-Холивуд и Срби лоши момци“ емитованој 2. 2. 2012 на РТС-у. [1] Повод за емисију је био филм, како смо могли читати у критикама веома досадан, супруге Бреда Пита и слика о Србима као злочинцима у западној филмској продукцији последњих неколико деценија.

Гости емисије су били редитељ Срђан Кољевић (*Сиви камион црвене боје, Жена са сломљеним носом*)
, редитељ Лазар Стојановић, чувен по, за време Тита забрањеном филму *Пластични Исус*
, писац Владимир Кецмановић (*Феликс, Топ је био врео*)
и редитељ Јанко Баљак (*Видимо се у читуљи, Плави воз*)

Морам признати да сам био непријатно изненађен наивним ставовима г. Стојановића, али, што је још горе, и његовим погледом са висине на нас, српску јавност. Поменути господин не само да нема никакве сумње у српску кривицу за све што се догодило деведесетих, што није спорно јер има право на своје мишљење, већ нашу јавност сматра групом незналица „која треба да се образује темељно, да се образује и да ћути дуго, док се не буде образовала“. Нећу трошити речи на многе његове бисере, већ ћу подвући како непријатно делује гледати „интелектуалца“ који нема трунке сумње у сопствене ставове, који нису ништа друго него препричавање слике света по CNN-у.

Оно што ме је стварно забринуло је то што је овај човек хтео да сними филм о Краљевићу Марку, а замислимо да заиста нађе финансијера на шта би то личило. Ми иначе имамо мали број филмова који се баве српском историјом, као што је приметила водитељка Оливера Ковачевић која је доста добро водила емисију, и тужно би било препустити обраду неких од главних историјских личности оваквим редитељима. Мислим да би добронамерни редитељи требало да се угледају на серију *Вук Караџић* снимљену поводом двеста година од рођења Вука Караџића, која има и уметничку вредност, а у исто време се држи историјских чињеница.

Пише: Божидар Маслаћ
понедељак, 06 фебруар 2012 12:03

У понашању г. Стојановића препознајемо тип човека идеалног за комесаре, мисионаре и остале људе фанатично одане одређеној идеологији или религији, који су спремни да се чак и жртвују да би друге „просветлили“ и подучили их својим „истинама.“

Са друге стране, и поред високог мишљења о себи самима и о свом надмоћном интелекту, овакви људи често су праве незналице када су у питању тривијалне ствари. Тако он не разликује геноцид од етничког чишћења, ствари добро познате овдашњем јавном мњењу које треба да се образује и ћути како је он изјавио. Осим што показује незнање у вези са разним чињеницама, г. Стојановић потура некоректна поређења. Он изједначава узимање органа од киднапованих Срба, који су у извесном броју случајева можда још били живи док су им вадиле органе, са вађењем органа од стрељаних криминалаца у Кини. Наравно да грозно звучи и тако нешто, али у Кини је реч о људима који су прошли кроз судски процес и осуђени су на смрт најчешће због трговине дрогом. Кинеске власти се руководе идејом да је штета да њихови органи пропадну, па их зато узимају. Наравно, због разних разлога сам против смртне казне и нарушавања посмртних остатака без пристанка преминулог. Ипак, поступак кинеских власти се не може поредити са вађењем органа живим људима, који су жртве албанских криминалаца, а реч је о потпуно невиним цивилима и заробљеницима које штите разне међународне норме и елементарна људскост.

Но, доста више о овом човеку. Наша јавност је боље обавештена од њега и он треба да се образује, и да ћути.

Сматрам да је још опасније оно што је изрекао господин Баљак. Иако је у почетку деловао разложно и неутрално, до краја емисије је показао склоност да оправдава врло проблематичне ставове и да брани једну веома опасну особину својих колега.

Морам прво да допуним мишљење које дели са г. Кољевићем, који је иначе био врло коректан, али помало пасиван. Они сматрају да је наша кинематографија избегла замку

Пише: Божидар Маслаћ
понедељак, 06 фебруар 2012 12:03

произвођења кич-пропагандистичких филмова и да је то добро.

Заиста је то добро, али је наша кинематографија такође избегла да направи добре и суптилне пропагандистичке филмове. Узмимо за пример амерички филм *Келијеви Хероји*. Иако је филм нереалистичан и више авантуристички него ратни, када га одгледамо имамо утисак о Американцима као много *cool* момцима.

Најбољи партизански филмови и серије једва да су имали везе са историјским чињеницама, али су генерације одрасле играјући се Прлета и Тихија, и градећи позитиван став према НОР-у. Зар неко мисли да би нам штетило да имамо неког младог глумца који би био популаран у Кини попут Бате Живојиновића? Ми вапимо за ратним филмовима у којима ће српски војници да буду шмекери који растурају, у добром делу света омражене, НАТО војнике.

Често се прича о акцијама нашег ваздухопловства за време бомбардовања 1999. које је напало америчке базе у Албанији. Лично мислим да то није истина, али уметничка слобода допушта да снимимо филм у коме српски супергалебови, орлови и мигови растурају аеродром са апачима док около трче успаничени НАТО јуришници. А кад сам већ употребио тај израз, могли бисмо да уведемо и напад на групу носача авиона, као омаж саги *Рат звезда*. Млади српски пилоти шмекери, морају да се пробију до америчке флоте и поред квалитативне и квантитативне НАТО надмоћности. Наравно, уз помоћ лукавства, одважности и уз добро разрађене драмске ефекте млади, иначе проблематични пилот, успева да протури ракету кроз лифт за авионе на америчком носачу што резултира серијом експлозија. Због реалности носач је избачен из борбе али не и уништен. НАТО ловци би могли да имају звук као империјини ловци у *Рату звезда*, као метафору за негативце у поменутом култном филмском серијалу. Можда би метафорично повезивање НАТО пакта и Империје из поменутог серијала имало ефекта и у земљама Запада? Сигуран сам да би такав филм био блокбастер у већем делу света, а ми би били *cool* момци. И такав домаћи филм бих ишао да гледам у биоскопу.

Пише: Божидар Маслаћ
понедељак, 06 фебруар 2012 12:03

Да не дужим више, драги читаоци, морам да се осврнем на опасан морални аутизам који се развија код једног дела наших филмских радника. Реч је о томе да су неки филмски радници спремни да раде у филмским пројектима у којима се наш народ и наша држава покушавају уклопити у веома опасне стереотипе. Јанко Баљак сматра да су стереотипи zgodни за уметност, али су исто тако zgodни и као припрема за спровођење опасно мотивисаних политика према претходно стереотипизираним групама људи.

Очигледно је да је учешће у оваквим пројектима неморално чак иако нисте припадник групе људи која је жртва пропаганде, а ако јесте онда је заиста тешко избећи најтеже квалификације. Јанко Баљак је апеловао да „хајка на људе који живе од свог посла престане“. Као прво људи који учествују у тенденциозним пројектима који имају за циљ стварање негативних предрасуда о некој групи људи, такође учествују у хајци. Не можемо имати разумевање и сажалење за некога који не показује исто за друге, а при томе још ради против интереса сопствене нације и државе. Такође, то што су ови тенденциозно антисрпски филмови лошег квалитета не амнестира их од моралне одговорности. Важна је намера. И зато ипак сматрам да треба реаговати, као што је Израел реаговао на антијеврејске изјаве Мела Гибсона и забранио му улазак у Израел. Тако показујете да сте озбиљна држава. Исто тако би било мудро финансирати и организовати кампању против предрасуда о Србима. Зар треба да чекамо да нека нама ненаклоњена држава ангажује неког филмског генијалца да сними убедљив, емоцијама набијен филм који ће на суптилан начин урезати у несвесно гледалаца предрасуде да смо злочинци и заслужујемо казну, па можда и губитак суверенитета?

Што се тиче аргумента да глумци који играју у оваквим филмовима само раде свој посао заиста је тешко остати хладан. Таква позиција је вид моралног аутизма.

Замислите да у неком концентрационом логору распишу конкурс за место куvara за команданта логора, зато што је овоме потребна избалансирана исхрана да би боље обављао свој посао. Да ли би било ко ко би *добровољно* пристао да својим кулинарским умећем помаже здравље и самим тим ефикасност у чињењу злочина масовног убице могао да се правда како је он само радио свој посао?

Пише: Божидар Маслаћ
понедељак, 06 фебруар 2012 12:03

Или замислимо да је у припремама за бомбардовање СР Југославије недостајало камиона за превоз НАТО бомби, и НАТО распише конкурс за додатне превознике. Да ли би неки српски превозник који би се добровољно пријавио да превози бомбе које ће послужити да се разара његова земља могао да се правда како само ради свој посао? Мислим да нам интуиција, логика и вредносне норме говоре да је он саучесник у бомбардовању а самим тим и квислинг.

На исти начин домаћи филмски радници који учествују у тенденциозним пројектима саучесници су у покушају оправдања продужења политике условљавања и понижавања Србије. Сасвим би друга ствар била да смо ми већ окупирани и да глумци морају да глуме како не би трпели репресалије, али и онда би било морално спорно својом глумом оправдавати окупацију. Када то чините добровољно онда заиста имате ниске побуде или сте веома, веома наивни и необавештени, да не кажем глупи.

Но, да није све тако црно уверило ме је оно што је показао г. Кеџмановић. Веома интелегентан, фер и рекао бих брзомислећи човек. Одмах је налазио пропусте у аргументацији поменута два редитеља. Камо среће да људи попут г. Кеџмановића имају више простора у медијима. На основу онога што је показао у овој емисији стварно делује као интелектуална елита која нам недостаје. Надам се да ћу наћи времена да читам његове књиге.

За крај морам да споменем да су ставови г. Стојановића очигледно бесмислени, али ме је правдање моралног аутизма г. Баљака навело да напишем овај текст.

---

[1] <http://www.rts.rs/page/tv/sr/story/20/RTS+1/1037370/Da+Mo%C5%BEda+Ne%3A+Holivud+>

[i+Srbi,+lo%C5%A1i+momci.html#160;](http://www.rts.rs/page/tv/sr/story/20/RTS+1/1037370/Da+Mo%C5%BEda+Ne%3A+Holivud+i+Srbi,+lo%C5%A1i+momci.html#160)